

**Ogólnopolska Federacja
na rzecz Rozwiązywania
Problemu Bezdomności**

**Tymczasowy sekretariat
Pomorskie Forum
na rzecz Wychodzenia z Bezdomności**
ul. Ks. Józefa Zator Przytockiego 4
80-245 Gdańsk Wrzeszcz;
telefon/fax: (+58) 341-17-20;
telefon komórkowy 512-307-242
e-mail: biuro@bezdomnosc.pl
www.bezdomnosc.pl
<https://pl-pl.facebook.com/ofrpb>

Gdańsk 19.12.2014

**Ministerstwo Spraw Wewnętrznych
Departament Spraw Obywatelskich**

Dyrektor: *Karolina Grenda*
ul. Pawińskiego 17/21, 02-106 Warszawa

Szanowni Państwo

Ogólnopolska Federacja na rzecz Rozwiązywania Problemu Bezdomności jako partnerstwo największych organizacji zajmujących się problematyką bezdomności, w związku ze zmianami w ustawie o ewidencji ludności znoszącymi obowiązek meldunkowy zwraca się z kilkoma pytaniami z prośbą o udzielenie odpowiedzi, w kontekście problematyki bezdomności.

W dniu 24 września 2010 r. Sejm Rzeczypospolitej Polskiej uchwalił nową ustawę o ewidencji ludności, opublikowaną w Dz.U. Nr 217, poz. 1427 z późn. zm., która wejdzie w życie zgodnie z ustawą o zmianie ustawy o ewidencji ludności i dowodach osobistych oraz niektórych innych ustaw (Dz.U z 2012 poz. 1407) - 1 stycznia 2015r. Ustawa przewiduje zniesienie obowiązku meldunkowego z dniem 1 stycznia 2016 r.

Obecnie w odniesieniu do zjawiska bezdomności i na potrzeby polityki społecznej wykorzystywane są różne definicje osoby bezdomnej, zameldowania i miejsca zamieszkiwania:

- Zgodnie z art. 6 pkt 8 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz. U. z 2013 r., poz. 182 z późn. zm.) osoba bezdomna to osoba niezamieszkująca w lokalu mieszkalnym w rozumieniu przepisów o ochronie praw lokatorów i mieszkaniowym zasobie gminy i niezameldowana na pobyt stały, w rozumieniu przepisów o ewidencji ludności i dowodach osobistych, a także osoba niezamieszkująca w lokalu mieszkalnym i zameldowana na pobyt stały w lokalu, w którym nie ma możliwości zamieszkania
- W myśl art. 101 ust. 2 ustawy o pomocy społecznej w przypadku osoby bezdomnej właściwą miejscowo jest gmina ostatniego miejsca zameldowania tej osoby na pobyt stały.
- Artykuł 25 – kodeksu cywilnego określa, że „miejszem zamieszkania osoby fizycznej jest miejscowość, w której osoba ta przebywa z zamiarem stałego pobytu.” Definicja ta znalazła się m.in w wytycznych realizacji projektów w ramach PO KL. Określenie to nie wiąże się z określeniem miejscowości w której się zamieszkuje, nie jest miejscem zamieszkania konkretny adres (ulica, numer domu).
- Dotychczas w Polsce zameldowanie jest obowiązkiem ustawowym związanym z ewidencją ludności i dokumentami tożsamości. Nie wiąże się z prawem własności do lokalu, w którym jest się zameldowanym. Czynności meldunkowych dokonuje właściwy urząd gminy. Nie należy mylić zameldowania z pojęciem miejsca zamieszkania definiowanym przepisem art. 25 kodeksu cywilnego. Zameldowanie jest związane z dokumentem tożsamości – dowodem osobistym.

**Ogólnopolska Federacja
na rzecz Rozwiązywania
Problemu Bezdomności**

**Tymczasowy sekretariat
Pomorskie Forum
na rzecz Wychodzenia z Bezdomności**
ul. Ks. Józefa Zator Przytockiego 4
80-245 Gdańsk Wrzeszcz;
telefon/fax: (+58) 341-17-20;
telefon komórkowy 512-307-242
e-mail: biuro@bezdomnosc.pl
www.bezdomnosc.pl
<https://pl-pl.facebook.com/ofrpb>

W pomocy społecznej oraz w usługach szeroko rozumianej polityki społecznej stosuje się głównie miejsce zameldowania jako kryterium możliwości korzystania z usług. W tym celu np. stosuje się kryterium właściwości gminy przy ustaleniu prawa do świadczeń lub usług. Podstawę do ustalenia prawa do świadczeń z tytułu bezdomności stanowi także ostatnie miejsce zameldowania. To gmina właściwa, czyli gmina ostatniego zameldowania pokrywa koszty zapewnienia schronienia, odzieży i posiłku osobom bezdomnym.

W mieszkalnictwie m.in. przy ustalaniu prawa do mieszkania komunalnego lub lokalu socjalnego dotychczas stosowało się przepisy odwołujące się do zameldowania. Od kilku lat jednak Gminy poszerzyły katalog grup, które mogą skorzystać ze wsparcia mieszkaniowego gmin. Wprowadzono bowiem definicję centrum życiowego, która umożliwia staranie się o mieszkanie z zasobów gminnych osobom nie posiadającym zameldowania na terenie gminy, ale posiadającym centrum życiowe na terenie gminy. Niestety nie ma obowiązującej wykładni, jak należy rozumieć termin „centrum życiowego”, w wielu gminach kryterium to jest inaczej określone.

Sytuacja wymogu meldunku, ostatniego miejsca zameldowania lub centrum życiowego powoduje w wielu sytuacjach dyskryminację osób bezdomnych a także wykluczanie tej grupy ludzi z dostępu do różnych świadczeń i usług.

W związku z wejściem od 01.01.2015 r. ustawy o ewidencji ludności zmieni się definicja osób bezdomnych na - osoba bezdomna to osoba niezamieszkująca w lokalu mieszkalnym w rozumieniu przepisów o ochronie praw lokatorów i mieszkaniowym zasobie gminy i niezameldowana na pobyt stały, w rozumieniu przepisów o ewidencji ludności, a także osoba niezamieszkująca w lokalu mieszkalnym i zameldowana na pobyt stały w lokalu, w którym nie ma możliwości zamieszkania

Od 1 stycznia 2016 zniesiony zostanie także obowiązek meldunkowy.

Art. 74. 1. Od dnia 1 stycznia 2016 r. znosi się obowiązek meldunkowy.

2. Ilekroć w przepisach prawa jest mowa o zameldowaniu na pobyt stały lub zameldowaniu na pobyt czasowy, od dnia 1 stycznia 2016 r. należy przez to rozumieć miejsce zamieszkania, o którym mowa w art. 25 ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. - Kodeks cywilny (Dz. U. Nr 16, poz. 93, z późn. zm.).

Przepisy kodeksu cywilnego regulują to w następujący sposób:

Art. 25. Miejscem zamieszkania osoby fizycznej jest miejscowość, w której osoba ta przebywa z zamiarem stałego pobytu.

Art. 26. § 1. Miejscem zamieszkania dziecka pozostającego pod władzą rodzicielską jest miejsce zamieszkania rodziców albo tego z rodziców, któremu wyłącznie przysługuje władza rodzicielska lub któremu zostało powierzony wykonywanie władzy rodzicielskiej.

§ 2. Jeżeli władza rodzicielska przysługuje na równi obojgu rodzicom mającym osobne miejsce zamieszkania, miejsce zamieszkania dziecka jest u tego z rodziców, u którego dziecko stale przebywa. Jeżeli dziecko nie przebywa stale u żadnego z rodziców, jego miejsce zamieszkania określa sąd opiekuńczy.

Art. 27. Miejscem zamieszkania osoby pozostającej pod opieką jest miejsce zamieszkania opiekuna.

Art. 28. Można mieć tylko jedno miejsce zamieszkania.

**Ogólnopolska Federacja
na rzecz Rozwiązywania
Problemu Bezdomności**

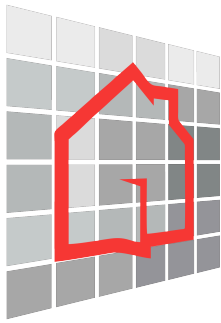
**Tymczasowy sekretariat
Pomorskie Forum
na rzecz Wychodzenia z Bezdomności**
ul. Ks. Józefa Zator Przytockiego 4
80-245 Gdańsk Wrzeszcz;
telefon/fax: (+58) 341-17-20;
telefon komórkowy 512-307-242
e-mail: biuro@bezdomnosc.pl
www.bezdomnosc.pl
<https://pl-pl.facebook.com/ofrpb>

W kontekście planowanych zmian pragniemy zwrócić się do MSW z prośbą o ustosunkowanie się do wymienionych kwestii:

1. Jak będzie wyglądać procedura rejestracji miejsca zamieszkania osób bezdomnych, w miejscach innych niż ostatnie dotychczasowe miejsce zameldowania? Na ile wprowadzenie miejsca zamieszkania i rejestracja osoby w danej gminie – zgodnie z nowymi regulacjami - wiązać się będzie z przyjęciem przez daną gminę obowiązków udzielania usług i świadczeń szeroko rozumianej polityki społecznej?
2. Na ile rejestracja miejsca zamieszkania obejmować będzie także placówki dla osób bezdomnych. Czy ludzie bezdomni będą mogli zgłaszać miejsce zamieszkania w placówkach dla osób bezdomnych? Jeśli tak to jaka będzie procedura zmiany miejsca zamieszkania osoby bezdomnej, która przebywała krótko w placówce i zmieniła swoje miejsce pobytu na inne bliżej nieokreślone?
3. Jak i na ile gminy realizujące obowiązek rejestracji osób weryfikować będą miejsce zamieszkania zgłoszone przez obywateli? Czy placówki dla osób bezdomnych będą mogły nie zgadzać się na rejestrację osób?

W kontekście zniesienia obowiązku meldunkowego i zastosowania miejsca zamieszkania widzimy kilka poważnych zagrożeń, trudności i wyzwań:

1. Dotychczas świadczenia polityki oraz pomocy społecznej w tym zapewnienie schronienia, posiłku i odzieży realizowane były na podstawie miejsca zameldowania lub w przypadku osób bez meldunku, na podstawie ostatniego miejsca zameldowania tzw. gmina właściwa. Ludzie bezdomni migrują głównie do dużych miast, w niektórych miastach 30-40% populacji osób bezdomnych pochodzi (ostatnie miejsce zameldowania) spoza miasta pobytu. W placówkach dla osób bezdomnych prowadzonych szczególnie w dużych miastach, znaczna część osób bezdomnych przebywa tymczasowo (choć długotrwale), pochodzi z innych gmin. Fakt ten wynika z jednej strony z braku odpowiedniej infrastruktury placówek w małych i średnich gminach z drugiej strony z wolnością i możliwością wyboru miejsca pobytu przez osoby bezdomne. Pragniemy podkreślić i zwrócić uwagę, że przy planowanych zmianach (w przypadku, gdy miejsce pobytu i zamiar pobytu stanie się z automatu miejscem zamieszkania) istnieje zagrożenie, że gminy będą ponosić olbrzymie koszty udzielania świadczeń społecznych. Jeśliby gminy pobytu osób bezdomnych, zamierzających przebywać stale w danej gminie, ponosiły odpowiedzialność, także finansową za zapewnienie wsparcia osobom bezdomnym zamieszkującym i przebywającym w danej gminie, trzeba byłoby wziąć pod uwagę kilka zagrożeń. Wzrosłyby znacznie koszty świadczenia wsparcia osób bezdomnych i przeniesione by zostały na gminy przebywania osób bezdomnych, problem ten dotknąłby niezwykle duże miasta. W niektórych miastach koszty (już teraz idące w wiele milionów złotych rocznie) mogłyby ulec podwojeniu. Duże gminy nie są z pewnością do tego przygotowane. Małe i średnie gminy nie posiadające infrastruktury wsparcia na własnym terenie, mogłyby bez konsekwencji finansowych kierować osoby bezdomne do placówek w innych miastach i nie ponosić z tego tytułu kosztów. Z kolei funkcjonuje też wiele placówek

**Ogólnopolska Federacja
na rzecz Rozwiązywania
Problemu Bezdomności**

**Tymczasowy sekretariat
Pomorskie Forum
na rzecz Wychodzenia z Bezdomności**
ul. Ks. Józefa Zator Przytockiego 4
80-245 Gdańsk Wrzeszcz;
telefon/fax: (+58) 341-17-20;
telefon komórkowy 512-307-242
e-mail: biuro@bezdomnosc.pl
www.bezdomnosc.pl
<https://pl-pl.facebook.com/ofrpb>

wsparcia dla osób bezdomnych w małych miejscowościach, które przyjmują np. osoby bezdomne starsze i schorowane z większych miejscowości, gdyby uznać, że te małe gminy miałyby przejść odpowiedzialność finansową za realizację takich usług, ich wydatki na te cele zwiększyłyby się wielokrotnie.

2. Kolejne zagadnienie dotyczy przede wszystkim osób bezdomnych, przemieszczających się między gminami i województwami, przebywającymi w miejscach niemieszkalnych lub w przestrzeni publicznej. Istnieje zagrożenie, że spora rzesza ludzi bezdomnych i zagrożonych bezdomności, aby uzyskać dostęp do świadczeń socjalnych lub prawa do lokalu komunalnego/socjalnego zgłaszać będzie miejsca zamieszkania w pustostanach, na terenach ogródków działkowych czy w domach letniskowych (nie przeznaczonych do zamieszkiwania stałego).

Będziemy zobowiązani także za inne informacje nawiązujące do wymienionych zagadnień. Deklarujemy także gotowość dyskusji i pomocy w wyżej wymienionym zakresie.

Z wyrazami szacunku

Jakub Wilczek

Prezes Zarządu

Ogólnopolska Federacja na rzecz Rozwiązywania Problemu Bezdomności

Caritas Archidiecezji Szczecińsko-Kamieńskiej

Caritas Diecezji Kieleckiej

Fundacja Chrześcijańska Adullam

Pomorskie Forum na rzecz Wychodzenia z Bezdomności

Stowarzyszenie Monar

Stowarzyszenie Opiekuńczo-Resocjalizacyjne Prometeusz

Stowarzyszenie Otwarte Drzwi

Stowarzyszenie Wzajemnej Pomocy Agape

Towarzystwo Pomocy im. św. Brata Alberta Koło Grudziądzkie

Towarzystwo Pomocy im. św. Brata Alberta Zarząd Główny

Związek Organizacji Sieć Współpracy Barka

Do wiadomości

Departament Pomocy i Integracji Społecznej Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej